

strici v gosteh gozdarje in ko se je družčina predajala prijetni razigranosti, je nenadoma zavrelo v Mokrici. Sidraški divji lovec so prav ta dan, ko so vedeli, da so varni, priridili pogon na gamse v Velikih laštah.

Pokalo je iz zarjavelih karabink in drugih pihalnikov, da se je razlegalo krog in krog po gorah nad Koncec.

Prav tedaj sem se vračal po Gamsovem skretu v Konec. Slišal sem raztrgane odmeve strelav in ugibal, kaj bi moglo biti. Saj za lov še ni bil čas in sem menil, da so se gostje in gostitelji pomerili v streljanju.

Posedel sem nad poslednjim jezikom plazu, kjer je po grapi žuborela voda in gledal v senčni Konec. Dolj po bregu se je še videlo po mokrotnih lisah, kod je bil še nedavno odlezal sneg, in tako sem znenada lučaj pod sabo opazil med gruščem nekako čudno zakrivljeno, ogoljeno ruševo vejo. Pogledal sem bolje in že me je pognalo kvišku. V nekaj skokih sem bil pri njej in izmed kamenja sem potegnil gamsovo lobanjo z enim samim rogljem. Črepinja je bila skoraj že povsem preperela in rogel ves siv in krhek.

Nič čudnega niso takšne najdbe po plazovih, toda ko sem obračal tisto lobanjo po rokah in otipaval prepereli rogelj, sem se znenada spet spomnil onega gamsa s Preklete škrbine. Šele zdaj sem se zavedel, kako izredno dolg rogelj imam pred seboj in bolj ko sem ga ogledoval ter naštel na njem šestnajst letnic, sem bil prepričan, da imam prav. Seveda bi bilo mogoče, da je bil to kak drug gams. Kdove, koliko let je lobanja že ležala v grušču in potovala z njim izpod sten semkaj v dno, da je odpadel drugi rogelj, kakor se je ostalo okostje raztreslo med kamenjem. Toda takšne izredne roglje je mogel imeti le gams s Preklete škrbine. Saj tod pod tem ostenjem je bil živel in zginit ono hudo zimo, ki je naphala plazov, da so obležali čez leto. Spet so se mi vračali že zdavnaj zatoneli dnevi, ko sem bil gledal pasočega se gamsa v Škrbini in počasi se je njegova plemenita postava jela oblikovati pred menoj. Vsako črto na njem sem si bil zapomnil. Kako mu je vihrala dlaka v srhem gorskem vetru in se je zasvetilo nebo s plovečimi oblaki v njegovih temnih očeh. Zdaj so zevale vame prazne očesne dupline in nekdanj tako svetleči se rogelj je bil siv, ves ogreben in okrhan. Kljub vsej skušenosti, ki ga je tako dolgo varovala, stavec ni ušel svoji usodi.

Ne bom tajil, da bi si bil rad obesil njegove še črno svetleče se roglje na steno in kolikokrat sem pretuhtal neštete zamišljene zalaze. Kako bi se bila spogledala v kakšnem rosnem jutru, če bi mi bilo dano. Zdaj leži pred menoj samo okrnjena, preperela lobanja, a vendar se mi ob njej vselej vračajo spomini in z njimi stvari in dogodki, ki bi se sicer porazgubili v množici vsega, kar so nanesele popotovanja po gorah.

Rjavina

Stanko Klinar

Tako lepo mi je bilo pri duši, ko sem se odločil za grede v Rjavini! Ves sem zaživel za smer, ki je še nisem poznal. Tudi stene Rjavine na sploh nisem še nikoli obiskal, in če ravno sem kdovekolikokrat šel skozi Kot in tudi že bil na Dimnikih in Luknji peči in na vrhu Rjavine, sva si bila s steno velika tujca. Pisal sem Janezu in odpotoval v soboto zvečer v Radovno k Prešernu. Janez je pripeljal še Marjana, ki je skušen plezalec in prijeten tovariš. Razen tega je že poznal Rjavino, ker je plezal Avčínovo smer. Vsaj on je tako trdil, izkazalo pa se je, da pozna verjetno le Drogenikovo. Seveda je bila to postranska stvar, veselo je bilo videti, da se na Rjavino precej bolje spozna kot midva z Janezom.

Od pričakovanja sem le malo spal. Bila je prekrasna mesečna noč, luna mi je ob oknu kukala na ležišče, da sem kar naprej pogledoval na uro. Ob pol štirih sem vstal in prebudil tovariša.

Kolesa smo potisnili v hosto in gore so ravno zardele pod prvimi žarki, ko smo vzeli pot pod noge in se zagrizli v strmäl. Pogledi so vprašujoče bližali Rjavino, v srcu pa nam je bilo, saj gremo odkrivat lepo NEZNANKO. Potem pa je vreme vse pokvarilo. Zajela nas je megla, vsul se je dež in prispeli smo do mesta, ki ga ni v opisu smeri. To je kakih šest metrov spusta na spodnjo polico. Klin je že čakal, da nam pomaga, mi pa se nismo mogli odločiti. Že poldruho uro nam megla

ni dala videti dlje kot dobrih deset metrov. Marjan je iskal naravnega nadaljevanja police, a je odnehal. Spustiti po vrvi se ni maral, ker je menil, da bomo morali nazaj, a bi si na previsnem spustnem mestu verjetno odrezali povratek, brž ko bi spodaj potegnili vrv za sabo. Orientirati se ni bilo mogoče in nazadnje smo zdvomili, če smo sploh v pravi smeri. Preostalo nam ni drugega kot počakati, če bi se megla blagovolila vsaj za hip pretrgati.

Pravzaprav mora biti zelo lepo na tistem metu, kjer smo občepeli. Pod široko, udobno dolgo polico, ki pelje lahko poševno navzgor, se zgublja svet v kalnem, mehkem prepadu, nad glavo pa se kdovekam daleč ven trebušijo ogromni črni previsi in izginjajo v gotških mračnjavah. Danes se je ves svet, drugače tako veseli in sončen, zavil v opoldansko temo in molk.

Potem se je od daleč privabil grom in po skalah je zašumelo od dežja in sodre. Tik zraven našega gnezda je privršal slap. V spreminjasto-belih valovih se je usipal s previsa in izginjal v mlečnosivo globino. Orjaški previs nad nami ga je potisnil vsaj pet metrov v odprto steno.

Upali smo, da bo dež poplaknil meglo, a je ni. Le še bolj moreče in dušeče je zategnila krog nas oklep teme. Sčasoma je vse potihnilo. Zdelo se nam je, da se je še čas ustavil. Nazadnje nismo vedeli napraviti nič bolj pametnega kot iti nazaj, od koder smo prišli. Brez volje, brez navdušenja, kot poražena vojska smo se umaknili. Tipali smo po policah in skozi grape ter mukoma prepoznavali skrotasto skalovjce, ki se nam ga je tja grede komaj zdelo vredno zapomniti. Na vrhu vstopne plošče smo pustili klin. Ne zato, da bi strašili z njim, ampak zato, ker se nam ni zdel toliko vreden kot škoda morebitnega zdrsu na gladki, mokri skali. Pa tudi kakemu lovcu na plezalske trofeje lahko napravimo z njim veselje; zaničljivo ga bo izbil, češ kaj dela ta tehnik v tem šodru, in ga pridružil svoji zbirki nabranega železja.

Spet je začel dež in nam pomagal do edine vredne misli: »Menda je bil kar zadnji čas, da smo jo popihali ven.«

Po malem sem se usajal, da naj vrag pobere takole nedeljo, ki se ne more vzdržati dežja, prej pa je dovolila celemu tednu, da se je kopal v kristalno čistem vremenu. Jancz pa je menil, da delam NARAVI krivico, češ vsa-

ka reč ima svoj namen in vsaka na videz ponesrečena stvar ima svoje lepe in dobre strani. In zdajle razmišljam o včerajšnjem dnevu in mu moram dati kar prav, kajti čeravno sem tožil, da taka tura ne zapusti nobenega vtisa, vidim sedaj, da se jih je nabralo kar dovolj za dostojno zaokrožen spomin. Srce me pa seveda vseeno boli, ker v smeri najbrž nismo prodrli niti do polovice. Tako se mi zdi, kot da smo se lotili oblikovanja kraljevske figure, a se nam je krona izmuznila iz rok in počasi potopila v meglenem valovju.

Jože Vršnik, Robanov Kot,

Planšarjevo slovo

*Ko odhajam dol s planine
srce mi je žalostno;
al za letos, al za vselej
tukaj jemljem zdaj slovo?*

*Kaj prinese čas prihodnji
to zastrto je očem,
da nam želj le malo spolni,
to pa le predobro vem.*

*Dol v dolini ni prijetno,
srce hrepeni nazaj
na planino, kjer v poletju
záme je zemeljski raj.*

*Lastavice odletele,
hladen veter je zavél,
rožice so odcvetele
jaz pa sem že osivel.*

*Vsaka zima enkrat mine
prismehlja se zopet maj,
rožice spet zacvetijo,
a mladosti ni nazaj.*

*Po dolini v nemi grozi
vsak hudir z motorjem vozi,
da ropoče in grmi,
tega več zdržati ni.*

*Vabijo nas naše gore:
Gor naj pride, kdor le more,
tu je sreča, mir srca,
gor ne seže hrup sveta.*

*Naj divjajo, naj norijo,
naprej v prazno naj drviijo
vsi nemirni zdaj ljudje,
mi pa gremo na gore.*

Tole pesmico nam je ob zaključku svoje »pastirske sezone« v Kotu pod Ojstrico zložil dolgoletni sotrudnik našega lista mnogim planinceem znani Robanov Jože. Želimo mu mlo zimo, da mu vsakdanja pot v Travnik ne bo pretežka, spomladi 1985 pa spet uspešno planinsko sezono v njegovem gostoljubnem zavetju v Kotu.

Opomba uredništva

Jože Komac — »dlavl Joz«

Foto dr. Oscar Kaltenegger (1902)

In vendar prvenstvena

Francè Avčín

Sestdesetega leta je bilo, ko smo Daro, Tonček in podpisani plezali dolgi greben Goličica — Kanceljni — Planja — Razor med dolžino Mlinarice in Kriškimi podi, našo Arête Peuterey. Za petdesetletnico sem si privoščil to razkošno darilo življenja. Mislili smo, da bo prvenstvena. Takrat pač nismo vedeli, da hodimo po stopinjah Janeza Krušica. Z družbo Jeseničanov, Šilarjem, Šuligojevo, Stražišarjem je bil pred nami že leta 1949. Za njim je greben preplezal še v gorah izginuli veliki samohodec Prevec. Kdo bi vedel, kod je hodil takrat? Nekaj je gotovo: strmega stolpa nad škrbino »Veliki V« med Germlajtom (2100 m) in Kanceljni (2191 m) še ni nihče preplezal, čez Kanceljne še ni nihče prišel. Navpičen je in previsen, pečina je trdna, štiri, pet raztežajev četrte, pete, mogoče celo šeste težavnostne stopnje, le malo izbire za pameten vzpon, nič grušča pod steno: svet kot v Aschenhrennerju, sta ugotovila Daro in Tonček. Ob tem smo takrat rekli in zapisali: »Kanceljne same smo si prihranili za drugič, ko bi bili že z vsem na jasnem; saj še pridemo.«

In res smo prišli in prihajali, a kaj vse je prišlo vmes! Naš dolgostebelni Jeglič je med tem diplomiral za žolnirja. Po tem sva prišla sama, zlezla v Germlajt; ko sva se navezovala za Kanceljne, se je po Trenti od Kanina pripodilo nekaj tako strašnega, udarilo skozi vse škrbine nekaj tako črnega, da sva na mestu pobegnila v dolino. Tik pred nevihto sva dosegla avto. Pravili so, da se je tisti popoldan utrgal oblak, vso noč je besnela nevihta, da nikoli tega. Ko smo prihodnjič prišli, smo bili štirje. Spremljala nas je še Jelka. Na Germlajtu bi počakala, da preplezamo in se vrnemo ponjo. To pot pa sem bil priča največje duševne krutosti v gorah, kar sem jih kdaj doživel. Takole je bilo.

Vrh Germlajta je bilo kot v nebesih, mirno, sončno, jasno. Ko smo pokukali z mlinarške strani se je dvignila čredica gamsov, same kozce z mladiči. Na še topla ležišča v travi smo sedli mi. Trije možakarji smo se navezali, Tonček prvi, v sredi Daro, zadaj jaz. Težko opremljeni vsi trije z železjem in vrvmi. V škrbini so se uprli takoj prvi metri, le s težavo jih je s klini zdelal naš Dolgostebelni. In takih metrov se je više gori obetalo nič koliko. Pozni smo bili, daleč je od ceste v »Veliki V«. Med tem ko se je boril s skalo